

Sygn. akt VI U 1528/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lipca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Janusz Madej

Protokolant st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 23 lipca 2019 r. w Bydgoszczy na rozprawie

odwołania: W. R.

od decyzji: Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 14 czerwca 2018 r., znak: (...)

w sprawie: W. R.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o rentę socjalną

- 1) zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni W. R. prawo do renty socjalnej od 9 kwietnia 2018 r. na stałe ;
- 2) stwierdza odpowiedzialność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

VI U 1528/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 czerwca 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., po rozpoznaniu wniosku W. R. z dnia 4 kwietnia 2018 r., odmówił wnioskodawczyni prawa do renty socjalnej. W uzasadnieniu tej decyzji organ rentowy powołał się na art. 4 Ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej i wyjaśnił, że odmówił przyznania prawa do renty socjalnej, ponieważ komisja lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 1 czerwca 2018 r. ustaliła, iż wnioskodawczyni nie jest całkowicie niezdolna do pracy. Odwołanie od tej decyzji wniosła ubezpieczona W. R. podnosząc, że niesprawiedliwe było, były orzeczenia lekarza orzecznika i komisji lekarskiej ZUS, które nie stwierdziły całkowitej niezdolności do pracy. Wnioskodawczyni, wnioskodawczyni i jej pomocnik podnosiły w odwołaniu, że gdyby ubezpieczona była całkowicie zdrowa, to nie chodziłaby do klasy życia. Ponadto podnoszono w odwołaniu, że wnioskodawczyni nie potrafi pisać samodzielnie ani czytać, nie zna pieniędzy, nie zna się na pieniądzach, jest mało aktywna, więc jak może podjąć jakąkolwiek pracę. W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania, powołując argumentację przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. W celu zweryfikowania stanowiska organu rentowego opartego na orzeczeniu komisji lekarskiej ZUS Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych, zespołu biegłych sądowych, specjalisty medycyny przemysłowej, specjalisty psychiatry i specjalisty

psychologa klinicznego. W opinii z dnia 10 września 2018 r. powołany w sprawie zespół biegłych są..., opinia karta 18 - 21 akt sprawy, powołany w sprawie zespół biegłych sądowych rozpoznał u ubezpieczonej niepełnosprawność intelektualną umiarkowaną umiarkowanego stopnia. Na podstawie przeprowadzonych badań sądowo-lekarskich i po zapoznaniu się z dokumentacją medyczną zebraną w aktach sprawy, biegli sądowi ustalili, że wnioskodawczyni W. R. jest całkowicie niezdolna do pracy trwale, a nie całkowita niezdolność do pracy powstała przed 16 rokiem życia. Biegli podkreślili, że badana, czyli wnioskodawczyni w okresie dorastania została zakwalifikowana do kształcenia specjalnego. Od wielu lat pozostaje pod opieką psychiatry. Obserwuje się trwałe deficyty poznawcze oraz zaburzenia w sferze afektywno behawioralnej. Powodują one znaczne trudności w organizowaniu codziennego toku zajęć w zakresie współpracy, motywacji oraz wykonywaniu i wydajności pracy. Występujący u badanej deficyt funkcji poznawczych oraz zaburzenia współwystępujące spowodowały niepowodzenie w osiągnięciu oczekiwanego poziomu kompetencji społecznych i w znacznym stopniu ograniczają społeczne dostosowanie zawodowe ubezpieczonej. Biegli wskazywali dalej, iż u wnioskodawczyni występuje deficyt funkcji poznawczych, które są podstawą prawidłowej orientacji w otoczeniu i adaptacji do zmieniających się warunków otoczenia. W badaniu stwierdzono znaczne trudności w rozumieniu sytuacji społecznych przez wnioskodawczynię i niski zasób pojęć. W związku z tym, że w przypadku chorób stwierdzali dalej biegli sądowi w powołanej opinii z 10 września 2018 r., mających początek w wieku rozwojowym podstawowym wyznacznikiem niezdolności do pracy jest poziom przystosowania w środowisku społecznym ze szczególnym uwzględnieniem aktywności zawodowej, biegli proponowali przyjąć, że praca może być traktowana wyłącznie jako forma rehabilitacji społecznej w warsztatach terapii np. w warsztatach terapii zajęciowej. Obniżony poziom funkcjonowania intelektualnego jest tylko jednym z aspektów upośledzenia umysłowego i biegli podkreślali w związku z tym, że konieczna jest również ocena umiejętności społecznych i adaptacyjnych, a także dokładna ocena możliwości edukacyjnych i zawodowych. Biegli nie podzielili orzeczenia komisji lekarskiej ZUS z dnia 1 czerwca 2018 r., że ubezpieczona nie jest całkowicie niezdolna do pracy. Po przeprowadzeniu badań dla celów sądowych przy współudziale specjalisty medycyny pracy i uwzględniając wszystkie ograniczenia wynikające z przebiegu procesu chorobowego, biegli dokonali odmiennej kwalifikacji w zakresie ustalenia zdolności do pracy wnioskodawczyni. U badanej został stwierdzony przez biegłych sądowych ograniczony zakres i czas zajęć, stąd proponowała, proponowali oni całkowitą niezdolność do pracy ubezpieczonej. Dodatkowo biegli sądowi w opinii z 10 września 2018 r. podnieśli, iż diagnozowanie niepełnosprawności intelektualnej wykorzystanie testów badających poziom intelektualny jest niewystarczające. Ich wyniki opisują niepełnosprawność intelektualną bez uwzględnienia poziomu funkcjonowania adaptacyjnego danej osoby. Jest to szczególnie istotne w ocenie zdolności do pracy. Funkcjonowanie adaptacyjne obejmuje 3 obszary, po pierwsze sferę koncepcyjną, czyli zdolności i umiejętności w zakresie języka, czytania, pisanie, matematyki, myślenia, wiedzy i pamięci. Po drugie sferę społeczną, czyli zdolności komunikacyjne zawierania i podtrzymywania kontaktów społecznych i po trzecie sferę praktyczną, czyli samodzielność w opiece osobistej, odpowiedzialność w pracy, umiejętność gospodarowania pieniędzmi, organizowanie zadań szkolnych i związanych z pracą. W ocenie kompleksowej na..., należy, co podkreślili biegli sądowi, każdorazowo uwzględnić deficyty w funkcjonowaniu adaptacyjnym, ponieważ to one wpływają na osobistą niezależność oraz w znaczącym stopniu odpowiadają za problemy w spełnianiu [? 00:18:14.408] standardów rozwojowych i socjokulturowych oraz determinują to, jak osoba z niepełnosprawnością intelektualną radzi sobie z codziennymi zadaniami. Zdaniem biegłych sądowych możliwości w zakresie funkcjonowania badanej w środowisku uwzględnionym, uwzględnione zostały także w orzeczeniu z dnia 6 lipca 2018 r. wydanym przez powiatowy zespół ds. orzekania o niepełnosprawności w B., którym to orzeczeniem badana została zaliczona do osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym z kodem 01 U od urodzenia. Zdaniem biegłych podjęcie takiej decyzji orzeczniczej wskazuje na znaczne ograniczenie możliwości funkcjonowania badanej w środowisku ze względu na występujące u niej deficyty i zmniejszone zdolności przystosowawcze. Biegli sądowi stwierdzili, zatem u badanej całkowitą niezdolność do pracy, trwałą od dnia złożenia wniosku o rentę na podstawie tych samych dowodów, którymi dysponował organ rentowy. Całkowita niezdolność do pracy biegli podkreślili powstała przed 16 rokiem życia. Badana nie jest w stanie sprostać oczekiwaniom otwartego rynku pracy, nie jest bowiem zdolna do wygenerowania ani motywacji poznawczego ani emocjonalno-dążeniowego, która gwarantowałaby realizację organu celowej aktywności złożonej, jaką jest praca zawodowa. Zastrzeżenia do opinii biegłych sądowych zgłosił w piśmie procesowym z dnia 22 lutego 2018 r. organ rentowy podnosząc, iż nie podziela stanowiska biegłych, co do stopnia oraz okresu trwania niezdolności do pracy ubezpieczonej. Według orzeczenia całkowita i trwała niezdolność do pracy. Organ rentowy podnosił, że komisja lekarska ZUS, po przeprowadzonym

badaniu i analizie dokumentacji lekarskiej, nie stwierdziła u ubezpieczonej całkowitej niezdolności do pracy. Badanie psychologiczne test WAISL z dnia 24 kwietnia 2018 r. w skali pełnej 52, w skali słownej 57, bezsłownej 48, potwierdził funkcjonowanie ubezpieczonej na poziomie upośledzenia lekkiego, co przeczyło całkowitej niezdolności do pracy. Z dokumentacji z poradni zdrowia psychicznego podnosił dalej organ rentowy wynikało, że aktywność codzienna powódki jest zachowana. Pomaga w domu, myje talerze, pomaga przy kolacji, lubi gry komputerowe, uczy się w szkole specjalnej, przechodzi z klasy do klasy, obsługuje komputer, posiada telefon komórkowy, nie potrafi wysłać SMS-y. W związku z powyższym zdaniem organu rentowego brak było podstaw do orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy. Orzeczenie przez biegłych trwałej niezdolności do pracy budziło także wątpliwości organu rentowego, gdyż badana jest nadal w procesie edukacji, poza tym poziom funkcjonowania badanej może na przestrzeni życia ulec zmianom, w zależności od różnych czynników, w tym ulec również poprawie. W związku z rozbieżnościami w ocenie stopnia niezdolności do pracy między komisją lekarską ZUS a biegłymi, organ rentowy wnosił o powołanie drugiego zespołu biegłych sądowych z dziedziny psychiatrii i psychologii, a w przypadku nieuwzględnienia tego wniosku wnosił o oddalenie odwołania. Sąd Okręgowy zobowiązał biegłych sądowych do, powołany zespół biegłych sądowych do odniesienia się do zastrzeżeń organu rentowego zgłoszonych w powyższym piśmie procesowym. I biegli sądowi w opinii uzupełniającej z dnia 17 maja 2019 r. karta 41 akt sprawy potwierdzili swoje rozpoznania i wnioski z poprzedniej opinii, stwierdzając u ubezpieczonej niepełnosprawność intelektualną umiarkowanego stopnia. Biegli wskazali, że w konsultacji specjalisty medycyny pracy na badanie wskazano..., że na badanie wnioskodawczyni przyjechała z matką, ma 18 lat. Aktualnie jest uczennicą klasy (...)gimnazjum w zespole szkół nr (...) w B. w klasie specjalnej. Realizuje program nauczania dla młodzieży z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym w cudzysłowie "szkoła życia". Do tej szkoły chodzi od Szkoły Podstawowej. Posiada orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności od urodzenia z kodu O1 U, a praca u wnioskodawczyni może być traktowana wyłącznie jako forma rehabilitacji społecznej np. praca w warsztatach terapii zajęciowej. W swoich wnioskach końcowych biegli wskazali, że ubezpieczona jest w opinii uzupełniającej, że ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy trwale od dnia złożenia wniosku o rentę. Całkowita niezdolność do pracy powstała przed 16 rokiem życia. Przyczyną niezdolności do pracy ubezpieczonej są zaburzenia rozwoju intelektualnego, które charakteryzują się deficytami ogólnych sprawności umysłowych, takich jak wnioskowanie, rozwiązywanie problemów, planowanie, myślenie abstrakcyjne, myślenie krytyczne, uczenie się w szkole oraz uczenie się na podstawie doświadczenia. Takie deficyty powodują upośledzenie funkcji przystosowawczych, przez co osoba nie osiąga odpowied..., odpowiedniego poziomu samodzielności w życiu osobistym oraz zdolności do ponoszenia odpowiedzialności w życiu społecznym. Anali..., zdaniem biegłych sądowych analiza życia i przystosowania badanej wskazuje na trudności występujące już w okresie dorastania, z tego powodu badana dysponuje wyraźnie niższym potencjałem przystosowawczym. Zaburzenia występujące u badanej powodują znaczne ograniczenia i dezorganizację funkcjonowania indywidualnego i społecznego oraz narastające nie przystosowanie zawodowe. Badana zdaniem biegłych sądowych nie posiada zasobów psychicznych i intelektualnych, które pozwoliłyby jej sprostać przepisom społecznej roli pracownika. Nacisk w tym kierunku może nasilić objawy dezap..., dezadaptacyjne. W ocenie końcowej biegli sądowi wskazali także, iż uwzględnili aspekt biologiczny, czyli upośledzenie sprawności (funkcji organizmu) oraz aspekt socjalno-zawodowy ekonomiczny wyrażony, jako ogólnie rzecz ujmując, niezdolność do pracy. Zdaniem biegłych sądowych badana nie jest w stanie sprostać oczekiwaniom otwartego rynku pracy, nie jest bowiem zdolna do wygenerowania ani motywacji typu poznawczego ani emocjonalno-dążeniowego, które gwarantowałyby realizację planu, celowej aktywności złożonej, jaką jest praca zawodowa. Odnosząc się także do zastrzeżeń organu rentowego, biegli sądowi wskazali, że wpływ tych zaburzeń na funkcjonowanie badanej jest znaczący i względnie trwałe. Biegli stwierdzili u badanej niepomyślne rokowanie w zakresie możliwości podjęcia i utrzymania zatrudnienia na otwartym rynku pracy w perspektywie dłuższego czasu. Nie ma podstaw do rokowania, zdaniem biegłych sądowych, istotnej jej poprawy stanu zdrowia, a w związku z tym do przyznania renty czasowej. Zastrzeżenia do opinii uzupełniającej zgłosił w piśmie procesowym z dnia 12 czerwca 2019 r. karta 54 akt sprawy organ rentowy. Po zapoznaniu się z opinią biegłych lekarzy sądowych z 17 maja 2019 r., organ rentowy wskazywał, powołując się na stanowisko przewodniczącego komisji lekarskiej ZUS, że nadal nie podziela opinii biegłych sądowych o trwałej całkowitej niezdolności do pracy wnioskodawczyni. Podtrzymał zajęte dotychczas stanowisko i wskazał, że wątpliwość budzi nadal stopień stwierdzanej przez biegłych sądowych niezdolności do pracy, mianowicie całkowita niezdolność do pracy, przy rozpoznawanym podczas postępowania rentowego, upośledzeniu umysłowym w stopniu lekkim oraz okres trwania całkowitej niezdolności do pracy na stałe

przy orzekaniu pierwszorazowym u dziewiętnastal..., dziewiętnastoletniej ubezpieczonej. Organ rentowy podnosił, że jest to wątpliwe. Poziom funkcjonowania ubezpieczonej może, bowiem ulec zmie..., zmianie, także poprawnych. Powołując powyższe zastrzeżenia organ rentowy wnosił o dopuszczenie dowodu z opinii innego zespołu biegłych lekarzy sądowych specjalisty psychiatry i psychologa, a w przypadku nie uwzględnienia tego wniosku organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania. Ube..., wnioskodawczyni w piśmie procesowym z dnia 12 czerwca 2019 r. nie zgłosiła żadnych zastrzeżeń do opinii uzupełniającej biegłych sądowych. Dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, z punktu widzenia dyrektyw interpretacyjnych wynikających z treści art. 233, 233-go § 1-go kodeksu postępowania cywilnego, Sąd Okręgowy wskazuje, iż opinie główna i uzupełniająca biegłych, powołanego w sprawie zespołu biegłych sądowych miały taką moc dowodową i wiarygodność, iż pozwalały na dokonanie istotnych dla rozstrzygnięcia sporu ustaln..., między stronami ustaleń bez konieczności kontynuowania postępowania dowodowego, o co wnosił w pismach procesowych na rozprawie organ rentowy. W pierwszej kolejności podkreślić należy, że opinie biegłych sądowych są bardzo obszerne i szczegółowe w sposób wnikliwy analizują stan zdrowia ubezpieczonej i precyzyjnie określają jej stan funkcjonowania uniemożliwiający jakiegokolwiek zatrudnienie i to w sposób trwały. Sąd Okręgowy w pełni zaakceptował ustalenia i wnioski końcowe biegłych sądowych, albowiem znajdowały one ponadto potwierdzenie także w pozostałym materiale dowodowym, w szczególności podkreślić należy, że nie było sporu między stronami, co do tego, że ubezpieczona chodzi do szkoły życia, która i realizuje, co podkreślali zresztą biegli sądowi, program nauczania dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym. Ponadto także w toku procesu podnosili biegli sądowi w opiniach, iż ubezpieczona zaliczona została do osób o niepełnos..., o znacznym stopniu niepełnosprawności z właściwym symbolem tej niepełnosprawności. Jeśli chodzi o argument organu rentowego, który powoływał on na uzasadnienie kontynuowania postępowania dowodowego, iż ubezpieczona jest osobą młodą, dlatego wątpliwości budzi orzeczenie całkowitej niezdolności do pracy w stopniu trwale orzeczenie całkowitej niezdolności do pracy, Sąd Okręgowy wskazuje, że o tym czy dana osoba jest trwale, czy też okresowo częściowo niezdolna do pracy nie decyduje wiek danej osoby, ale stan zdrowia, jej stan zdrowia w ujęciu obiektywnym, który ustala się na podstawie badań klinicznych, to znaczy badań przedmiotowych, które przeprowadzili biegli sądowi. Biegli sądowi wskazali na obszary funkcjonowania adaptacyjnego w sferze koncepcyjnej i sferze społecznej i sferze praktycznej, które w sposób je i badanie wnioskodawczyni w sposób jednoznaczny wskazuje, że nie jest ona w stanie funkcjonować w tych sferach w sposób umożliwiający jej podjęcie zatrudnienia. Biegli jednoznacznie podkreślali, że praca w przypadku ubezpieczonej może być traktowana wyłącznie, jako forma rehabilitacji np. praca w warsztatach terapii zajęciowej, natomiast u badanej występuje deficyt funkcji poznawczych w stopniu uniemożliwiającym podjęcie przez nią zatrudnienia. Badana, bowiem nie jest w stanie sprostać oczekiwaniom otwartego rynku pracy i nie jest zdolna do wygenerowania ani motywacji typu poznawczego, ani emocjonalno, emocjonalno-dążeniowego, która gwarantowała, gwarantowałaby realizację planu celowej aktywności złożonej, jaką jest praca zawodowa. Orzeczenie zresztą trwałej niezdolności..., całkowitej niezdolności do pracy nie oznacza, że w przyszłości organ rentowy nie będzie mógł po dłuższym okresie czasu przeprowadzić ponownego badania orzeczniczego ubezpieczonej w ramach postępowania orzeczniczego w sprawie o rentę socjalną, gdyż takimi instrumentami organ rentowy dysponuje, dlatego Sąd podkreśla jeszcze, że oceny zebranego w sprawie materiału dokonowe..., dowodowego dokonał także przy uwzględnieniu faktu, że przy ocenie stanu zdrowia ubezpieczonej, dokonanej przez biegłych sądowych, orzekał także lekarz specjalista medycyny przemysłowej, który dostrzegł, iż real, ubezpieczona w szkole specja..., w klasie specjalnej realizuje program nauczania dla młodzieży z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym i że praca może być traktowana wyłącznie jako forma rehabilitacji społecznej. Dlatego na podstawie art. 477 ze znaczką 14 § jed..., 2 kodeksu postępowania cywilnego w związku z artykułem 4 Ustawy z dnia 27 czerwca 2003 roku o rencie socjalnej jednolity tekst Dziennik Ustaw z 2018 r. pozycja 1340, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawczyni prawo do renty socjalnej na stałe od dnia(...), czyli od osiągnięcia przez nią pełnoletności. Zgodnie, bowiem z art. 4 Ustawy, ustępem 1-ym Ustawy o rencie socjalnej, renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało m.in. przed ukończeniem 18-go roku życia. Z opinii biegłych sądowych wynikało w sposób jednoznaczny, że ubezpieczona zaliczona jest do takich właśnie osób. Zgodnie z kolei z ustępem 2-im artykułu 4-go osobie, która spełnia warunki określone w ustępie 1-ym przysługuje renta socjalna stała, jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała i ubezpieczona przez biegłych sądowych, a także przez Sąd do takich osób została w sposób jednoznaczny zakwalifikowana. W punkcie 2-im wyroku Sąd Okręgowy na podstawie art. 15 Ustawy o rencie socjalnej oraz artykułu

118 ust. 1a Ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. pozycja 1270 stwierdził odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Odpowiedzialność tę, odpowiedzialność ta jest oczywista w sytuacji, gdy zaskarżona decyzja opierała się na wadliwym w ujęciu obiektywnym orzeczeniu komisji lekarskiej ZUS, która dysponując tym samym materiałem dowodowym, co biegli sądowi, miała pełną możliwość wydania orzeczenia odzwierciedlającego rzeczywisty stan zdrowia ubezpieczeni..., wnioskodawczyni i brak całkowitej możliwości wykonywania przez nią zatrudnienia i dlatego Sąd orzekł, jak w pkt. 2-im wyroku.